

SLOVENSKI NAROD.

Izahaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiri- stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Ogravnništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Rusija in vstanek.

Po nesrečni krimski vojski je Rusija vso pozornost obračala na svoje notranje preustrojenje. Minolo je v tem dvajset let in Rusija je v tem času res storila velikan-ske korake naprej, glede gospodarstva in izobraženja. Kmetje so oslobodeni, admini-stracija in sodstvo na novih podlagah zi-dani, železnice prepregajo carstvo od severa do juga, od zahoda do vzhoda, trgovina raste, državni budget uže več let kaže ravnotežje mej dohodom in razhodom. Ar-mada je z najnovejšim orožjem preskrbljena sploh se sme reči, da je Rusija popolnem pripravljena na vse slučaje.

In ta mogočna Rusija mirno gleda, kako stari njeni dušmanin, fanatični Turek, davi in mori po Bosni in Hercegovini nesrečneže ki so vendar po rodu in po veri najbližnji bratje ruskemu narodu? In Rusiji bi trebalo samo ene besede izreči v prid vstašem, pa bi jim bilo pomagano.

Te in enake misli naddajajo izvenruske Slované, ko vidijo pasivnost ruske vlade, hladnokrvno-diplomatične skušnje posredo-vanja, celo pritiskanje na srbskega in črno-gorskega kneza, da naj prepustita svoje rodne brate pogubi in uničenju. Res, da se ruska vlada nekako čudno obnaša, a težko je misliti, da bi popolnem zatajila svoj stari program, ter naenkrat postala zaščiteljica Turčije. Za to se nam zdi vsaka sodba pre-naglana, dokler se stvari ne bodo dalje razvile.

Javno mnenje pa je seveda tudi po vsej Rusiji na strani ustašev. Časniki donajajo obširna poročila, iz katerih se vidi, da se

zanimajo in žele vstanku najboljši uspeh. Zlasti pa so slavjanofilski časopisi precej iz početka svoje simpatije izrekli ustašem.

„Ruski Mir“, glavni slavjanofilski časnik, organ generala Fadejeva, donaja v vsakem listu obširne članke o vstanku in neznosli-vih razmerah v Bosni in Hercegovini. V listu dne 29. avgusta dokazuje iz zgodovine srbskega naroda, v kaki tesni zvezi so Srbija, Bosna, Hercegovina in Črnagora in kako težko mora biti srbskemu in črnogorskemu knezu, vstavljati se opravičeni želji svojih ljudstev, ki zahtevajo boj s Turčijo. Iz zgo-dovine je popolnem razumljivo, da zdaj Srbija in Črnagora ne moreti ostati hladno-krvni v oči prigodkom, kateri se vrše v Bosni, in Hercegovini. Ali vpraša „Ruski Mir“, vse to, kar se zgodi v Toli, Kalugi, Smolensku, Nižnem Novgorodu nema odziva v Moskvi? Ali morejo v Berlinu ravnodušni biti k prigod-bam v Saksoniji, Bavariji, Šlezvik u itd.? More-li se zameriti Srbom i Črnogorcem, ako prestopijo mejo in hité na pomoč Her-cegovcem?”

Tem izjavam ruskih najupljivnejših listov nasproti začenejajo naši avstrijski vladajoči krogi nekako nemirno gledati na Rusijo. „Pol. Korr.“ sicer konstatuje, da ruska vlada nobene posebne pozornosti ne obrača na do-godbe v južno-vzhodnih deželah in da so samo slavjanofili nekako nemirni in razbur-jeni. Ako bi se razburjenost polastila ru-skega naroda samega, zlasti ko bi ustaši razven narodnega tudi versko pravoslavni prapor razvili, potem bi bila nevarnost, da na-rod sam prisili vlado k kakim si bodi ko-rakom za ustaše.

Gospodarske razmere v Bosni in Hercegovini.

(Konec.)

V Bosni je dalje mnogo obširnih prvot-nih gozdov, kjer se nikdar nij čula nobena sekira, zaradi pomanjkanja odvoznih potov. Tembolje razdejani so vsi gozdi, iz katerih vodijo kakoršne koli ceste. Nizko, čvrsto grmovje in na pol požgano drevje zaznamuje prostore, kjer so se poprej raztegovali bujni gozdi.

Geologični formaciji gora primerno raste na spodnjih višinah večidel bukovje in hrastje, na zgornjih pa večidel borovje. Izključljivi posestnik teh gozdov je država, katera je stoprv sedaj začela spoznavati njih vrednost in pred nekaj leti na debelo pro-dajati na avstrijski meji ležeče gozde.

Premoženje prebivalcev so goveda, ovce, koze, redkokrat svinje, a vendar brez vsake postrežbe v silno zanemarjenem stanu. Vsled jako dobrih paš, dali bi se pri umnejši ži-vinoreji doseči prav hvaležni rezultati.

Okolo Mostara je mnogo rogate živine. Kupei so pripeljavali v času nemško-fran-coske vojske redne velike transporte v Sisek in Trst. Sploh pa je rogata živina majhena in revna in živi v hudej zimi gotovo v us-miljenja vrednem stanu. Zvunaj, ali pa v na pol razdrtem hlevu z raztrgano streho in brez potrebne klaje. K sreči ima ta živina trdnjšo in debelejšo kožo, katera jo varuje pred hudim mrazom.

Perutnine je v Bosni obilo, posebno pur-manov, kokoš, rac in gosij najde se povsod prav veliko. Ta žival je skoro edini živeč potujočih, ker neregularno ovčje meso, obstoječe

Listek.

Iz srbske zgodovine *).

(Konec.)

Leta 1801, ko že Srbi niso mogli več prevelikega nasilstva turških poveljnikov in janičarjev, hi so se po Srbskem celó samo-oblastno obnašali, prenašati, so se Srbi vz-dignili pod Črnim Jurijem. Po več sreč-nih bojih so se odkrižali janičarjev, vzeli so mnogo trdnjav in 12. dec. l. 1806 so na-skokoma vzeli tudi Belgrad. Turki so bili izgnani iz velikega kosa srbske zemlje, ka-tero so vladali zdaj vojvodi v svojih okrajih skoro samovlastno, ker bili so le malo od-visni od vrhovnega svojega vodje Jurija. Za skupne zadeve so se zbirali s svojimi „momki“ v „skupštino“, poleg katere je že tedaj stalno svetovalstvo (soviet, senat) 12 senatorjev bilo ustanovljeno, ki je imelo

skrb za civilne, finančne, šolske, sodnijske zadeve itd. Vstaja se nij dala zadušiti. V letih 1809 in 1810 so Srbi združeni z Rusi srečno odbili vse napade Turkov. V Buk-reštu je bil l. 1812 na to mir sklenen, ter določeno je bilo, da ima Srbija davek pla-čati sultanu in trdnjave pustiti Turkom, si-cer pa da smejo Srbi svojo deželo sami vladati. Ali Turki so kmalu še več zahte-vali, namreč, da bi Srbi vse orožje oddali in pregnane spahije nazaj v deželo sprejeli. Tega niso mogli Srbi privoliti in tako je prišlo do novih bojov. Črni Jurij je pa pre-več razdelil svoje moči, zato so bile njegove trume skoro povsod premagane in on sam se je moral umakniti na Avstrijsko. Turki so obnovili svojo oblast nad srbsko zemljo l. 1813. Le Miloša Obrenovića so pripozna-vali kot vrhovnega kneza rudniškega, po-žežkega in kragujevaškega. Grozno ravnanje Turkov ga je spodbudilo, da je v Šumadiji l. 1815 iznova začel boj, in posrečilo se mu je, na Mačevanskem polji Turke premagati

in s to zmago določiti neodvisnost Srbije. Črni Jurij pa je, vrnivši se iz Avstrije, bil zavratno umorjen in potem je narodna skup-ščina 6. nov. 1817 Miloša za srbskega kneza proglasila in sultan ga je potrdil. Med Rusi in Turki l. 1816 sklenena pogodba akjer-manska je zagotovila Srbom svobodno voli-tev kneza, popolno avtonomijo gledé notranje uprave in izločenje Turkov iz Srbije, razven iz trdnjav; Srbi so s časom dobili, kar jim je bilo tu obljubljeno, in oni so se zavezali od svoje strani k odrajtovanju določenega davka. Ko se je potem vojska vnela med Rusi in Turki, je Miloš miroval in le Tur-kom prehod branil skoz svojo deželo. Poz-neje si je izvil od sultana berat, s katerim je knežtvo priznal za deduo v njegovi rodo-vini (l. 1830). Miloš pa je zdaj zelo svoje-voljno in kruto vladati začel, tako da so l. 1835 sami Srbi proti njemu vstali in ga pri-silili k obljubi, da bode za naprej ustavno vladal. Pa Miloš je vladal, kakor prej. Na-posled je izdelala turška vlada, združena s

*) Iz „Slovanstvo I. del. Hrvati in Srbi.“ Spisal M. Pieteršnik.

samo iz loja kože in kosti, posebno pa še tako primitivno pripravljeno, da se gujusi Evropecem.

Takoj po prihodu v naša stanovanja, pobijala se je ondotna perutnina po njih stavi navadi s kameni in cepci. Prva polovica ubite živali porabila se je za kuho, ostalo pak za pečenko.

Lov je popolnem prost. Turki so za lov preleni in ker zajca in prešiča kot nečisto žival ne smejo jesti, zaredilo se je tedaj mnogo divjih prešičev, jelenov, srn, zajcev in lesic. Na visokih gorah je tudi mnogo medvedov, volkov in risov.

Velike važnosti za obrtnijo morejo postati še neizkopani rudninski zakladi. Do sedaj je za izkopanje še le malo prvotnih naprav, postavimo, v Madjanu pri Pridoru. V teh izdelujejo cigani brez vsake primese železo s tem, da mečejo jeklenec ali glinasti železnik v jamo z drevenim ogljem napolneno. Te „fužine“ so tudi vladna lastnina. Železo pripravlja se v čudni špičasto-ploščnati obliki za trgovino in se rabi večjidel za konjske podkove. V mnogih krajih najdejo se tudi stare fužine iz dobe bosniških kraljev.

Vse kaže na to, da je razen izvrstnega mehkega železa tudi mnogo kotlovine, živega srebra, svinca in žvepla skritega v teh gorah, tudi naznanjajo jasno že imena Madjan, Ruda, Železnica, Zlatar, Planina, Srebrnica itd., da mora gotovo mnogo imenovane rude se nahajati po goratih krajih. Našli smo na več krajih stare rudnike rujava premoga in še celo v taci krajih kjer pomanjkanja drv poznali niso, tedaj ga niso nalašč iskali in izkopavali.

Tudi solni kamen dobiva se v nekaterih krajih, v Tucli in drugod. Dalje je dežela silno bogata mineralnih voda.

Javna pošta gre samo na teden enkrat iz Broda čez Sarajevo v Carigrad, in iz Sarajeva na glavne provincijske oblasti. Pa ta pošta nij vozna, ampak samo jezdna.

Brzjavne zveze so sicer napravljene od Sarajeva do avstrijske vojne granice, do Carigrada in do Dalmacije, a vsled zanemarjenja se včasih ne morejo rabiti po več mesecev v letu, tudi so uradniki dostikrat po več dni zadržani zaradi lovskega in haremskega razveseljevanja.

Brzjavne tajnosti nij. Dostikrat smo

od znancev zapopadek kake depeše izvedeli predno smo jo v rokah imeli.

Dokler bode nezmožna turška vlada s svojimi požrešnimi paši in spridenim begstvom zadržavali rajo v sedanjem strašnem robstvu, ostanejo bogati naravni zakladi Bosne zakriti in se tako dežela vedno huje opustoši.

Za to mora pač vsak človek, komur je mar za napredek in blagor človeštva z nami vred klicati: Proč s polumesecem iz Evrope!

Vstane v Hercegovini in Bosni.

Iz Hercegovine denes nij novih poročil. Ustaši se pod vodstvom Ljubobratiča zbirajo v Zubcih, kar nam je g. Miroslav Hubmajer uže 1. septembra bil iz Dubrovnika naznanjal. Veseli nas, da se vest o smrti Miroslava nij obistinila, kajti, kakor kaže njegov smeli čin pri trdnjavi Drien, je res pogumen junak. Glavna napaka na ustaški strani pred Trebinjem je bilo pomanjkanje vodjev. Ljubobratič z drugimi načelniki je odšel v Koserievo ter pet dni izostal. Ustaši pa so imeli strogo povelje, da se v odsotnosti vodjev ne smejo spuščati v nobeden boj ampak naj se raji umaknejo, če jih Turki atakujejo. In tako se je zgodilo, da so turški bataljoni brez posebnih ovir prišli do Trebinja in da so ustaši od treh strani v Dužah napadeni, se morali umakniti v gore. Zdaj pa so vodji izbrani in upati je, da ustaši sepet stopijo v ofenzivo.

Smeli čin Miroslava Hubmajerja. Dopisnik časnika „N. Wiener Tagblatt“ je bil v taboru ustašev v samostan Dužkem, ko so Turki od treh strani z močnimi trumami in topovi se bližali samostanu. Ustaši so se morali nazaj pomakniti, z njimi tudi dopisnik, ki je na begu izgubil svoje papirje, zemljovide in drugo robo. Isti dopisnik je poslal obširni telegram na „N. W. T.“ iz Driena, v katerem sledeče poroča: Ustašem se je zelo važno zdelo, da bi trdnjavo Drien, katera leži pol ure od avstrijske meje in cesto od samostana Duže do Dubrovnika zapira v svojo oblast dobili. Začeli so tedaj Drien 25. avgusta oblegati, a brez uspeha. V noči 29. avgusta splazi se Miroslav Hubmajer do stolpa trdnjave,

da bi dovil ta-le predrzni čin: Imel je soboj dinamitno patrono 30 funtov teško, užgal je netilno nit in potem splezal zvonaj na stolp do strelne line, da bi patrono vrgel v stolp. A turška posadka je vidila, kvišku planila in Miroslav je moral, da se reši, skočiti naglo iz stolpa doli. Dinamitna patrona, katero je od sebe pognal proti stolpu, je vgasnila. Turki so vse puške za Miroslavom sprožili, a nobena ga nij zadela in Miroslav se je rešil na res čuden način.“

Od diplomatičnega posredovanja je zopet vse potihnilo. Ne ve se, so-li konzuli še v Dubrovniku ali so odšli v Mostar, Francoski konzul ima baje od svoje vlade povelje, da v vseh vprašanjih podpira ruskega konzula.

O vstanku v Hercegovini prinaša „Obzor“ sledeče brzjavne vesti:

Iz Zadra 2. sept. Črna gora se dogovarja z ustaši. Ustaši se dobro drže, pa bi še bolje napredovali, ko bi imeli dobre vodje, in v vodstvu edinost. V tem bode Črna gora pomogla. Pri osvojenji Nevesinjskega grada je padlo 25 ustašev in 500 Turkov. Pri Nikšiću so ustaši osvojili tri trdnjave.

Iz Dubrovnika 2. sept. 1200 ustašev je v ponedeljek osvojilo nevesinjski grad. Turkov je palo 500, ranjenih je pa še več. Ustaši napredujejo.

Iz Belgrada 2. sept. Pri Nišu na Balkanu so se prikazale čete ustašev pod vodstvom starega vstaškega vodja Ilija, ki se je uže leta 1857 odlikoval. Turki vseh vijaletov so oboroženi.

Dunaj 3. sept. „Pol. Cor.“ piše, da pride Server-paša denes, člani konzularne komisije pa jutri v Mostar. V boji pri Nevesinji, kjer so ustaši zmagali, so Turki izgubili sila ljudij. Isti list poroča iz Belgrada da se Srbija na vso moč pripravlja na boj.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. septembra.

„Ustavoverci“ ki zborujejo sedaj v Novem Tešinu na Moravskem, so se mej so boj razprli, kar nij čudo, ako se pomisli, da ta stranka uže od leta 1873 nij storila ničesa, kar bi bilo vredno imena. Videti je,

srbsko komisijo, l. 1838 tako imenovan „organični statut“, kateri nij bil po volji niti knezu, niti narodu. Namesto skupščine je po njem vso oblast dobil senat. Miloš je sicer prisegel, da se bo ravnal po tem statutu, pa v resnici se je malo zmenil za senat, ampak je vladal po svoji volji. Zato so ga Srbi prisilili, da se je l. 1839 vladi odpovedal in odstopil prestol svojemu sinu Milanu. Ko je pa ta kmalu potem umrl, je turška vlada njegovega brata Mihajla imenovala za naslednika, ter mu pridala neko vladno svetovalstvo, s katerim narod nikakor nij bil zadovoljen, in l. 1840 sta morala svetovalca Vučić in Petronjević bežati v belgradsko trdnjavo. Pa tudi Mihajl nij vladal Srbom po volji; zato so ga l. 1842 pregnali na Avstrijsko in na njegovo mesto je skupščina izvolila sina Črnega Jurija Aleksandra, katerega je tudi turška vlada potrdila. Vučić in Petronjević sta morala na zahtevanje ruske vlade v prognanstvo, toda kmalu sta se vrnila in sta kot ministra po-

magala knezu deželo uravnati in upravljati. Aleksander je precej samovlastno vladal in skupščino samo enkrat (l. 1848) sklical. Znotranje razmere pa so se boljšale in leto 1848 nij jih dosti kalilo; le nekoliko Srbov iz kneževine pod Kničaninom je šlo Hrvatom proti Magjarom na pomoč. Da se je uprava in tudi šolstvo v Srbiji zdatno izboljšalo, gre največja zasluga ministru Iliji Garašaninu. Knez pa si je prizadeval, svoji rodbini dedično pravico do srbskega prestola pridobiti; zato je skušal, kolikor mogoče, z vsemi vladami v prijateljstvu živeti. S tem pa je prišel z narodom večkrat navzkriž, posebno pa, ko je l. 1853 odpravil Garašanina in je v iztočni vojski neutralen ostal. V pariškem miru l. 1856 je bila Srbija izpod ruskega pokroviteljstva pod garancijo evropskih velevlasti postavljena. V Srbiji pa so se stranke zmerom bolj razpirale; l. 1857 je celó vstaja proti knezu se vzdignila, pa je bila zatrta in mnogo znamenitih mož je bilo zavoljo tega obsojenih. Ali na-

slednje leto je svetoandrejska skupščina kneza odstavila in na srbski prestol poklicala starega Miloša in njegov rod. Miloš je zdaj bolj gledal na narodove želje, da si je njegovo ljubezen ohranil, dasiravno je tudi zdaj še samovlastno vladal. Toda umrl je že l. 1860 in na njegovo mesto je stopil sin Mihajl, tretji Obrenović (1860—1868). Pod njim se je prenavljanje in zboljševanje gledé skupščine, senata, vojaštva in davkarstva nadaljevalo. Posebne zasluge si je pridobil z uredbo narodne vojske, katero je l. 1862 vkljub uporu avstrijske, turške in angleške vlade dognal.

Srbi pa so vedno bolj hrepeneli po popolni neodvisnosti; zato so težko gledali turške posadke v trdnjavah, posebno v svojem glavnem mestu Belgradu. L. 1862 je nevažen prepir med nekim Turkom in nekim srbskim dečkom rodil metež v Belgradu, in gradski poveljnik je začel 17. junija mesto bombardirati; še le drugega dne je bilo premirje skleneno. Srbi so bili zelo

da njen liberalizem uže zdavnaj spi spanje pravičnega.

Hrvatski deželni zbor je prišel pri nekkih ljudeh v nemilost, ker se je predrznil omeniti v adresi borečih se bratov na Turškem. „N. Fr. Pr.“ vsaj vesela poroča, da cesar do sedaj še nij sprejel regnikolarne deputacije, katera mu je imela adresno izročiti. Mi ji privoščimo to veselje — ker nima nobene podlage. Nj. V. cesar pač dobro vé, da se more vsikdar boljše zanašati na zveste Hrvate, nego na dunajske prusijane. Ban Mažuranič je imel potem, ko je pri odprtji ogerskega državnega zbora navzoč bil, pri Nj. V. posebno avdijenco, ter se je na to vrnil v Zagreb.

Državni zbor **ogerski** je pričel svoje delovanje z verificiranjem volitev. Ogri se jeze, ker je v mandatih hrvaških poslancev izraz „ogersko-hrvaški državni zbor“. Hrvaški poslanci, kateri so uže skoraj vsi v Pešti, so se odločili za to, da se obdrži poseben klub hrvaških poslancev, da je pa inace vsakemu poslancu na prosto voljo dano, da se pridruži katerikoli stranki. Miškatovič in Mihajlovič ostaneta pri Senyeyovi konservativni stranki, drugi hrvaški poslanci se bodo pa liberalni stranki pridružili. 33 poslancev zadene postava o nezdružljivosti. Med temi je 13 državnih in 18 županijskih uradnikov in en upravnih svetovalec. Vlada bo predložila nov red zborovanja, po katerem poslancem ne bode mogoče, govoriti brezkončnih govorov, kakor je to dosedaj v ogerskem državnem zboru navadno bilo. Vsak govor se bode moral v prihodnje še v isti seji skleniti. — Bilo je uže zadnji čas, da je vlada prišla s tem predlogom, ker so v ogerskem zboru nekateri poslanci, pri katerih bi se lahko štadiral znani nemški pregovor „ein Loch in den Bauch reden.“

Vnane države.

V **Srbiji** se je novo ministerstvo ustanovilo po velikem naporu, ker je knez baje prej le slušal Marinoviča, kateri ga je spremljal na njegovem potovanju in mu tudi nevesto preskrbel. Toda volja naroda je bila močnejša nego knezova, zato je bil Milan primoran v ministerstvo vzeti može, o katerih se je bil preje baje izrazil, da ne pride nikoli več v njihovo družbo. Toda tudi o novih ministrih še nij gotovo, če ne bodo više slušali diplomacijo nego glas naroda, ki terja boj. Nobeden izmed njih nij hud protivnik oportunitete, pač pa je znano, da je najvažnejši izmed njih, Ristič, velik prijatelj diplomatziranja. Še nij dolgo tega, kar so trdile dunajske oficijozne novine, ka se je Ristič na Dunaji izrazil, da smatra one, ki hočejo Srbijo zaplesti v boj, za brezdušne igralce z obstankom Srbije, in da se bode on, če bode imenovan ministrom, na

razjarjeni in so zahtevali, da naj vsa turška vojska odide iz Srbije. Ker pa turški komisar nij hotel dovoliti srbskih terjatev, je zbor garancijskih velevlastij se začel poganjati za Srbe in je poslednjič dognal pogodbo, vsled katere so morali Turki Belgrad in ostale trdnjave zapustiti. Vse to se je imel narod največ modremu postopanju svojega kneza zahvaliti. V veliko nesrečo Srbiji pa je bil Mihail leta 1868 v topčiderskem parku zavrtno umorjen kot žrtva zarote, v katero je bil zapleten tudi Aleksander Karadjordjevič.

Skupščina jo zdaj za kneza potrdila Mihajlovega sinovca Milana, četrtega Obrenoviča, ki je imel poleg sebe, dokler nij bil polnoleten, vladarstvo treh mož. L. 1869 je bila oklicana velika skupščina, ki je apeljala v Srbiji sedaj veljavno ustavo. Na svoj rojstni dan 20. avgusta l. 1872 je bil mladi knez za polnoletnega slovesno proglašen vpričo zastopnikov skoro vseh slovanskih dežel.

vsu moč upiral, teženju narodu, dokler bo mogel. To trdenje dunajskih novin nij bilo do sedaj še nikjer ovrženo, pa če je tudi resnično, sedaj nema važnosti, ker kakor „Obzor“ misli, Ristič nij več tako vsegomočen, kakor je bil nekda. Tudi nij politika njegova imela zaželjenega uspeha, ker je le visokega diplomata igral, namesto da bi bil iskal vspeha v strogo narodnej politiki, v zvezi z slovanskimi življi na Turškem. Ko je 19. sept. 1873 odstopil, je zapustil le razvaline svojih namer. Vsakako pa bode nesreča za Srbijo, če bo še sedaj zadrževal narod in pustil Turkom čas, da se pripravijo in preneso vojsko v Srbijo. Srbija je v notranjem tako raztrgana od strank, da bi je le še srečna vnanja akcija pomagati zamogla. Če pa Srbija to priliko opusti, izgubi vse zaupanje pri svojih rojakih. Turška vojska se zbira na meji in čas je drag.

O **članih komisije**, katera ima posredovati v Hercegovini, se poroča, da je najodličnejši mej njimi avstrijski glavni konzul iz Mostara vitez Vasič. On je bil leta 1862 avstrijski podkonzul v Mostaru, ko se je začela vojska s Črnogoro in Hercegovinci pod vodstvom Luka Vukaloviča. Baš on je bil, ki je posredoval pri skopljenji tako zvane dubrovniške pogodbe, s tem, ka je Vukaloviča pregovoril, da je sprejel ponudbe Kuršid paše ter se z častjo in plačo turškega bimbaša (majoria) umaknil v Odeso. Pozneje je oskrboval Vasič začasno avstrijski konzulat v Belgradu, nekaj časa je bil tudi glavni konzul v Carigradu in pozneje v Skodri. Poleg njega baje tudi nemški konzul baron Lichtenberg, ki je več časa bival v Durovniku, jugoslovanske razmere dobro pozna. Toda vse je odvisno od Srbije in Crnegore; vstaši pridejo še le v drugi vrsti v poštev.

Angleški list „Observer“ v Londonu trdi, da mej Avstrijo in Rusijo obstoji zveza, vsled katere bi poslednja dobila leta 1856 izgubljeni del Besarabije nazaj, ter bi jo Avstrija tudi pozneje podpirala v njeni politiki v mali Aziji. Meje srbske in črnogorske bi se na stroške Turške znatno razširile, Avstrija pa bi dobila en del Hercegovine in Klek. Težnja te zveze gre v prvej vrsti na to, da se Turčija sčasom razdeli. Pruska vlada se nij hotela vtikati v to zadevo. Seveda!

V **Italiji** se je začelo nabiranje za hercegovinski vstanek. Na čelu sta Garibaldi in njegov sin Menotti. V Milanu in drugod se zbira jo prostovoljci, mej njimi stari Garibaldi junaki, da pojdejo vstašem na pomoč. Mnogo jih je pa uže tudi na bojišču. Sploh pa vse italijanske novine in občinstvo z vstaši simpatizirajo.

Francoški listi pišejo za vstanek, posebno „Journal des Debats“. — V seji permanentne komisije 3. sept. so republikanci interpelirali vlado zaradi prefekta v Lijonu, ter ostro grajali njegovo početje. Minister Buffet je srdito odgovarjal.

V **nemškem** cesarstvu so praznovali posebno šovinisti in vlada v Berlinu 2. sept. spomin bitve pri Sedanu. Narod se praznovanja nij kaj posebno udeležil, ker je uže davnaj izpoznal, da je bila bitva pri Sedanu za Nemčijo le relativne koristi, kakor vstanek proti Francozom l. 1813. Kaj pomaga Nemcem sedanska zmaga, ako pa morajo imeti zmirom 300.000 vojakov na nogah, kupovati drage vojne ladije, in se vrhu tega vsled vzbujenega šovinizma še vsaka svobodna beseda zatira! — Kot najnovejši izgled urednik Sonnemann v Frankobrodu.

Vrhovni poveljnik **turške** armade v Hercegovini je sedaj Ahmet paša, ki se je 28. avgusta na suho izbarkal pri Kleku. Charkir Bey pak je postal civilni guvernér. Derviš-paša in Mehemed Ali sta sedaj bolj na jugu; v Monastiru, na Kosovem polji in v Albaniji zbira ta vojsko proti Srbiji.

Dopisi.

Iz Jamnika na Gorenjskem 30. avgusta [Izv. dopis.] Ako se gre iz Kroke

proti Loškemu okraju, pride se na prvo na Jamnik. Vrh gore je cerkev sv. Primoža. Kadar se praznuje tega svetnika praznik, pridejo ljudje od daljnih krajev, posvečevati spomin njegov. Pogled tu je krasen. Ako se gleda proti severu, razprostira se pred človekom cela planjava od Kranja do Tržiča, Bleda in Javornika. Tu se vidi, kako se Sava okoli hribov in gora suče, kako hla-pon črez mostove in tunele drči in sploh je radost gledati, kako cerkve in stolpi pobožnega vabijo k obisku. Proti jugu odpre se zopet velika dolina, koja se razteza od Jamnika do Železnikov in blizu Kranja. Če se potnik potru di do vrha, zvanega „Rajh“, začudi se vsak rajskemu pogledu, kajti tukaj se razvidi cela gorenjska stran. Tu se vidijo bohinjski očaki in bohinjske vasi, tam se kaže nad Mojstrano, koja je znana zaradi slapa Peričnika, sivoglavi Triglav. Ako se ozre proti severnej kranjski, zagleda se Dobrač, (od Nemcev imenovan Villacher Alpe, zares mojstersko prekrščeno); niže doli razprostirajo se okolice radovljiške, kranjske, kamniške, loške in ljubljanske, trgi in vasi. Ker nij bilo nobenega turista v tem kraju, vredno je, da se vas Jamnik in vršaca Rajh in Kobu javno navedeta, temveč, ker se tu dobra postrežba in dobro prenočišče najde v gostilnici pri Boštjanu. Pičlo uro od Jamnika se nahaja kraj, katerega vstašani iz Besnice imenujejo toplice. Radoveden sem bil vsled tega imena in naprosim prijatelja, da greva gledat te toplice. Kraj Toplice leži četrt ure od Besnice ali dobre pol ure od Podnarta, a tu so zares čudne toplice. V jami, katera je dva metra dolga, poldrugi meter široka, nahaja se voda gorka, kakor krop, tik te jame teče oziroma izvira studenec, koji je mrzel kot led. To je na vsak način čudna prikazen. Kopali so se v gorkem studencu hromi, betéžni ljudje in so takoj ozdraveli. Želeti bi bilo, da bi to vodo kak kemikar kemično razkrojil.

Domače stvari.

— (Inštalacija g. knezoškofa ljubljanskega) se denes vrši. Včeraj sta se pripeljala v Ljubljano nadškof Golmajer iz Gorice in knezoškof krški iz Celovca. Tudi knezoškofa mariborski in tržaški sta uže tukaj.

— (Upravnemu odboru podpiralne zaloge slovanskih vseučiliščnikov v Gradci) so dalje došli sledeči darovi: od vis. deželnih zborov, in sicer kranjskega in štirskega, po 100 gold., goriškega 50 gold., dalmatinskega 100 gold. (50 gold. za l. 1875 in 50 gold. za l. 1876); od slav. ravnateljstva širske štednice 50 gl. — Dalje so darovali: gg. Anton Kos, filolog, 1 gl., Rajko Perušček, filolog, 1 gold., in Radivoj Zakrajšček 2 gold. — Za te doneske izreka upravni odbor najiskrenejšo zahvalo. Za odbor: Radivoj Zakrajšček, tajnik.

— (Iz Ljutomera) se piše „Slov. Gosp.“, da je pretečeni teden J. Polanič odšel po tabak na Oggersko pa so ga financarji ustrelili; pokopan je v Murskem Središču.

Razne vesti.

* (Oggersko.) V Banfalvu, v Bekeškem komitatu, je, kakor se poroča „D. Ztg.“

poginilo šestoro goved na kugi. Ondotna občinska gosposka si nij mogla kaj, da ne bi se meso padlih goved prodalo, ter je z bobnom naznanila dražbo. In res se je v dveh urah vse meso prodalo po 6 kr. funt. Dober tek!

(Izvrsten plavar.) Črez kanal La Manche je plaval angleški kapitan Webb iz Dovera v Calais. Potreboval je za to pri vgodnem plivanju in mirnem vremenu 21 ur. Pri Doveru je šel 23. avgusta po pólú dne ob eni v vodo, in je priplaval 24. zjutraj ob 3/4 na 11 v Calais. Ena ladija in dva manjša čolna sta ga spremljevala. Webb je uže večkrat zelo daleč plaval, tako po Themsi iz Blackwalla v Gravesend 20 angleških milj daleč, vendar mu pa nij nihče verjel, da bi prišel srečno črez kanal. Sedaj je pa dovršil to delo brez vsakega orodja. Teško mu bo kedo kmalu sledil.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka

in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezní, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicín in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, in na jetrah; žleze i naduho, bolečine in ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, žumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicíne, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicíne na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dirsti in gríži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v skalni cevi, zaprtji, pri bolehnem lodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimper, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicíne na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf na dolgoletnem bolehanju glave in davljenju.

St. 64.210. Markizo de Brehan, bolehal je sedem let, na nespanju, treslici na vseh udih, shujšanju in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenju, nespanju in hujšanju.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušateljja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznačeljni prsni bolečini in pretresu čutnice.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tišanju v prsih.

St. 75.928. Barona Sigmo 10 letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

V plebatih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 4 gold. 50 kr., 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v pušicah in v ploščicah 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu 120 tas 10 gold., 240 tas 20 gold., — 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mohr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberranzmeyer, v ino bratru Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovicah pri N. Šnirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberranzmeyer, v Temišvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih, tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali novicah. (215)

UMIRIL V LJUBLJANI

od 30. avg. do 1. septembra:

Karolina Girod, žena urarja, 24 l., na pljučnici. — Franc Škerjanec, dete posestnika, 9 dni, na čeljustnem krču. — Rajmud Perko, 4 dni, dete malarja, na osepnicah. — Jarnej Jakše, hlapec, 24 l., na gríži. — Ana Plehan, dete posestnika, 10 t., na krču. — Kat. Habjan, bivša kuharica, 63 l., na prsnej vodenici.

AVSTRA.

3. septembra:

Evropa: dr. Bakič iz Belgrada. — Kelner iz Dunaja. — Krek iz Gradca. — Königsschmidt iz Dunaja. — baron Zois iz Gorenjskega. — Aldaser iz Dunaja.

Pr. Slona: Elsner iz Dunaja. — Bakof iz Trsta. — Krum iz Dunaja. — Weislein iz Reke. — Struz iz Trnovega.

Pri Malici: Pogačnik iz Podnarta. — Papler iz Gradca. — Levičnik iz Celja. — Schönlein iz Dunaja. — Peyersfeld iz Gradca. — Leb iz Dunaja.

Dunajska corza 4 septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	70	—
1860 drž. posojilo	111	90	—
Akcije narodne banke	927	—	—
Kreditne akcije	206	70	—
London	111	90	—
Napol.	8	91 1/2	—
C. k. cekini	5	28	—
Srebro	101	80	—

Bečka

z dobrimi spričali dovršene spodnje realke sprejme za učenca ali za praktikanta

Franc Ks. Souvan

(286—1)

v Ljubljani.

Mazilo

za pege, lišaje, bradovice, rudečice itd. To mazilo prežene, ako se rabi le 10 večerov, pege, lišaje itd. — Lonček volja z navodom vred 70 kr.

Dobiva se čista (282—4)

v deželjskeji lekarni v Gradcu, Sackstrasse.

Glavna zaloga za Kranjsko

v lekarni pri „goldenen Einhorn“ g. Viktorja Trnkóczy-ja, v Ljubljani na glavnem trgu št. 4.

Važno za gospodarje!

Zaloga poljedeljskih mašin

od

B. Smetan v Gradcu (Griesgasse),

priporoča svoje najboljše in prav cenó

Ročne mlatilne mašine s patentiranimi vreten-

skimi bobni po 110 gld.

Vlačilne mašine od 270 do 300 gld.

Vinte za žito snaziti, male 35 gld., velike 50 gld.

Trieur (mašina za iztrebljenje kokolja in grahora)

135 gld.

Ročna mašina za ličkanje turšice 35 gld.

Ročni mlin za debelo mleti, mali 75, veliki 95 gld.

Rezalnik za repo ribati, mali 35 gld., veliki 50 gld.

Preše za vino in sadni mošt od 100 do 365 gld.

Škoporezne mašine od 75 do 100 gld.

Plugi razne vrste od 12 do 20 gld.

Katalogi in zapiski cen se franco pošiljajo, če se želi. (280—5)

Št. 11380.

Razglas.

Mestni magistrat v Ljubljani je primerno všolanju otrok, ki so dolžni ljudsko šolo obiskovati, tudi obedema mestnema deškama šolama pridejani rokodelski pripravljavni šoli vsakej posebej svoj šolski okraj določil, po katerem bodo mestni deli nasledno všolani:

V I. mestno ljudsko šolo za dečke v licealnem postopji:

- od mesta; hiše številke 1 do 13, dalje od štev. 234 do 314,
- celo poljansko predmestje,
- celo šentpetersko predmestje, in
- hiše v frančiškanskih ulicah.

V II. mestno ljudsko šolo za dečke v krakovskem predmestji:

- od mesta; hiše št. 13 do 234,
- celo karlovsko predmestje,
- Kurja vas,
- Krakovo, Trnovo,
- gradišno predmestje, in
- razen hiš v frančiškanskih ulicah vse druge hiše kapucinskega predmestja.

To se rokodelskim mojstrom z pristavkom naznanja, da morajo svoje v rokodelsko šolo ne sprejete, v omenjenih mestnih delih stanujoče učence, ker se pripravljavna šola 19. septembra t. l. začne, uže 17. in 18. septembra pri dotičnih šolskih vodstvih zaradi sprejema oglašiti. (287—3)

Mestni magistrat v Ljubljani,
25. avgusta 1875.

Lekarna Piccoli.

„K angelju“
v Ljubljani.

Aparati za samo-brizganje,
pasovi za počene, uretralne in
materične brizgje.

Anaterinova ustna voda in zobni

prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper difteritis ali vnetico grla in skorbut, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kedor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzlic vsem enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Esprit de Cologne triple surfins de Paris, 1 flacon 20 kr.

Esprit dto. de Reseda flacon 1 gld.

Esprit dto. de Ylang-Ylang flacon 1 gold.

Eliksir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Franz-ove esence za življenje. Gotovo in skušeno sredstvo proti večini boleznij. Velika poraba je najboljša spričevalo. Vsaka gospodinja bode tako zdravilo pri hiši imela. Cena steklenice z navodom, kako se rabi 10 kr.

Glycerin-Crème. je posebno izborno sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, njezna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnim sredstvom, katera so često škodljiva. 1 steklenica 1 gold. (132—95)

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju.